

รายงานผลการดำเนินงาน
โครงการผลิตและขยายพันธุ์พืชพันธุ์ดี
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

กองขยายพันธุ์พืช กรมส่งเสริมการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สารบัญ

กองขยายพันธุ์พืช

ประวัติและความเป็นมา	2
โครงสร้างการบริหารงาน	7
ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนกองขยายพันธุ์พืช ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2563 - 2565)	12
แนวนโยบายของผู้บริหารกรมส่งเสริมการเกษตร	13

รายงานผลการดำเนินงาน

1. โครงการผลิตและขยายพันธุ์พืชพันธุ์ดี ประจำปี 2564

1.1 ส่งเสริมงานวิจัยเพื่อพัฒนาการผลิตและขยายพันธุ์พืช	19
1.2 พัฒนาศักยภาพและศักยภาพของบุคลากรด้านการผลิตและขยายพันธุ์พืช	20
1.3 ดูแลแปลงแม่พันธุ์ ผลิตและขยายพันธุ์ดีเพื่อสนับสนุนงานส่งเสริมการเกษตร	49
1.4 ประเมินผลการปฏิบัติงานของศูนย์ขยายพันธุ์พืช	56
1.5 รายงานผลการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ประจำปี 2564	58

2. โครงการที่ได้รับการอนุมัติเพิ่มเติม

2.1 โครงการผลิตขยายต้นพันธุ์ฟ้าทะลายโจร	59
2.2 โครงการผลิตพืชพันธุ์ดีเพื่อสำรองใช้ในกรณีช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัย และใช้ในการกิจของกรมส่งเสริมการเกษตร	61
2.3 โครงการส่งเสริมการปลูกพริก โดยใช้ตลาดนำการผลิตจังหวัดขอนแก่น ปี 2564 และโครงการส่งเสริมการปลูกพืชทางเลือก (พริก) จังหวัดสุพรรณบุรี ปี 2564	63
2.4 กิจกรรมตู้ปันสุข	66

กองขยายพันธุ์พืช

พันธุ์พืชที่มีคุณภาพดีเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญและจำเป็นสำหรับเกษตรกรในการผลิตพืชให้มีผลผลิตสูงและคุณภาพดี นอกจากนี้การใช้พันธุ์ดียังช่วยลดต้นทุนการผลิตเนื่องจากการใช้พันธุ์ดีจะลดปริมาณการใช้พันธุ์ต่อไร่ และได้ผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้น ที่ผ่านมามีการผลิตพืชเศรษฐกิจหลายชนิดเกษตรกรยังไม่สามารถเข้าถึงพันธุ์ดีโดยเฉพาะพันธุ์พืชที่ได้มาจากการวิจัยและพัฒนาของหน่วยราชการและไม่มีหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบโดยตรงในการผลิตและขยายพันธุ์พืชในชั้นพันธุ์ขยายและพันธุ์จำหน่าย เกษตรกรจึงต้องใช้พันธุ์ที่ไม่มีคุณภาพหรือซื้อพันธุ์จากภาคเอกชนซึ่งมีราคาแพง

แนวทางในการแก้ไขปัญหา กรมส่งเสริมการเกษตรจึงได้ปรับปรุงการบริหารงานภายในเพื่อตอบสนองต่อการปฏิบัติงานตามยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริมการเกษตร และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยจัดตั้ง “กองขยายพันธุ์พืช” และปรับปรุงศูนย์พันธุ์พืชเพาะเลี้ยง จำนวน 10 ศูนย์ (เดิม) เป็น “ศูนย์ขยายพันธุ์พืช” เพื่อทำหน้าที่ในการผลิตและขยายพันธุ์พืชที่มีคุณภาพตามมาตรฐานให้เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร เพื่อแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็วประหยัดงบประมาณและเป็นการต่อยอดทรัพยากรที่มีอยู่เดิมให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ประวัติและความเป็นมา

พ.ศ. 2534

กรมส่งเสริมการเกษตร จัดตั้ง “สถาบันเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อเพื่อเกษตรกรรม” และเปลี่ยนชื่อเป็น กลุ่มงานเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อภายใต้ “กองส่งเสริมพืชสวน” มีศูนย์พันธุ์พืชเพาะเลี้ยงจังหวัดชลบุรี สุพรรณบุรี พิษณุโลก ลำพูน อุตรธานี นครราชสีมา บุรีรัมย์ มหาสารคาม ตรัง และจังหวัดนครศรีธรรมราช

พ.ศ. 2546

กรมส่งเสริมการเกษตร ปรับโครงสร้างหน่วยงาน ยกย่องกลุ่มงานเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อเป็นสำนักพัฒนา การเพาะเลี้ยงและจัดการพันธุ์พืชภายใต้สำนักพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร มีศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร จังหวัดชลบุรี พิษณุโลก ลำพูน อุตรธานี นครราชสีมา บุรีรัมย์ มหาสารคาม ตรัง และจังหวัดนครศรีธรรมราช (พันธุ์พืชเพาะเลี้ยง)

พ.ศ. 2557

กรมส่งเสริมการเกษตร ปรับปรุงโครงสร้างแบ่งงานภายในกรมฯ และแบ่งงานภายในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ปฏิบัติการในรูปแบบศูนย์สหวิชา และเปลี่ยนชื่อเป็นศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร จังหวัดชลบุรี พิษณุโลก ลำพูน อุตรธานี นครราชสีมา บุรีรัมย์ มหาสารคาม ตรัง และจังหวัดนครศรีธรรมราช ภายใต้การกำกับดูแลของ “สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 1 - 9”

พ.ศ. 2561

กรมส่งเสริมการเกษตร ปรับปรุงการบริหารงานภายในเพื่อตอบสนองต่อการปฏิบัติงาน ตามยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริมการเกษตร ให้ “ศูนย์พันธุ์พืชเพาะเลี้ยง” เดิมเป็น “ศูนย์ขยายพันธุ์พืช” เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนพืชพันธุ์ดี ภายใต้ “กองขยายพันธุ์พืช”

วิสัยทัศน์ (Vision)

“ผู้นำการผลิตขยายพันธุ์พืชพันธุ์ดีโดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม”

พันธกิจ (Mission)

1. วิจัย พัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตและการจัดการพืชพันธุ์ดี (ยกเว้นเมล็ดพันธุ์ข้าว)
2. ผลิตพืชพันธุ์ดีโดยกระบวนการผลิตที่มีคุณภาพด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมให้ได้คุณภาพและมาตรฐานตรงตามความต้องการของเกษตรกร เพื่อสนับสนุนงานส่งเสริมการเกษตร
3. พัฒนาศักยภาพด้านการตลาดเพื่อเป็นศูนย์กลางในการกระจายพืชพันธุ์ดี สำหรับให้บริการและจำหน่ายแก่เกษตรกร ภายใต้กลไกการดำเนินงานของกรมส่งเสริมการเกษตร
4. พัฒนาระบบบริหารจัดการด้านการผลิตและจำหน่ายพืชพันธุ์ดี และประสานความร่วมมือเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชน

ยุทธศาสตร์การพัฒนา

1. การส่งเสริมประสิทธิภาพการผลิตพืชพันธุ์ดีโดยใช้งานวิจัยและเทคโนโลยีที่เหมาะสม
2. การพัฒนาศักยภาพการผลิตให้ได้คุณภาพตามมาตรฐาน
3. ส่งเสริมการเป็นศูนย์กลางการผลิตและจำหน่ายพืชพันธุ์ดี
4. การบริหารจัดการองค์กรและบูรณาการการทำงานกับทุกภาคส่วน

จุดยืน (Position)

“พืชพันธุ์ดีต้องที่ศูนย์ขยายพันธุ์พืช กรมส่งเสริมการเกษตร”

หน่วยงานของกองขยายพันธุ์พืช

หน่วยงานส่วนกลาง

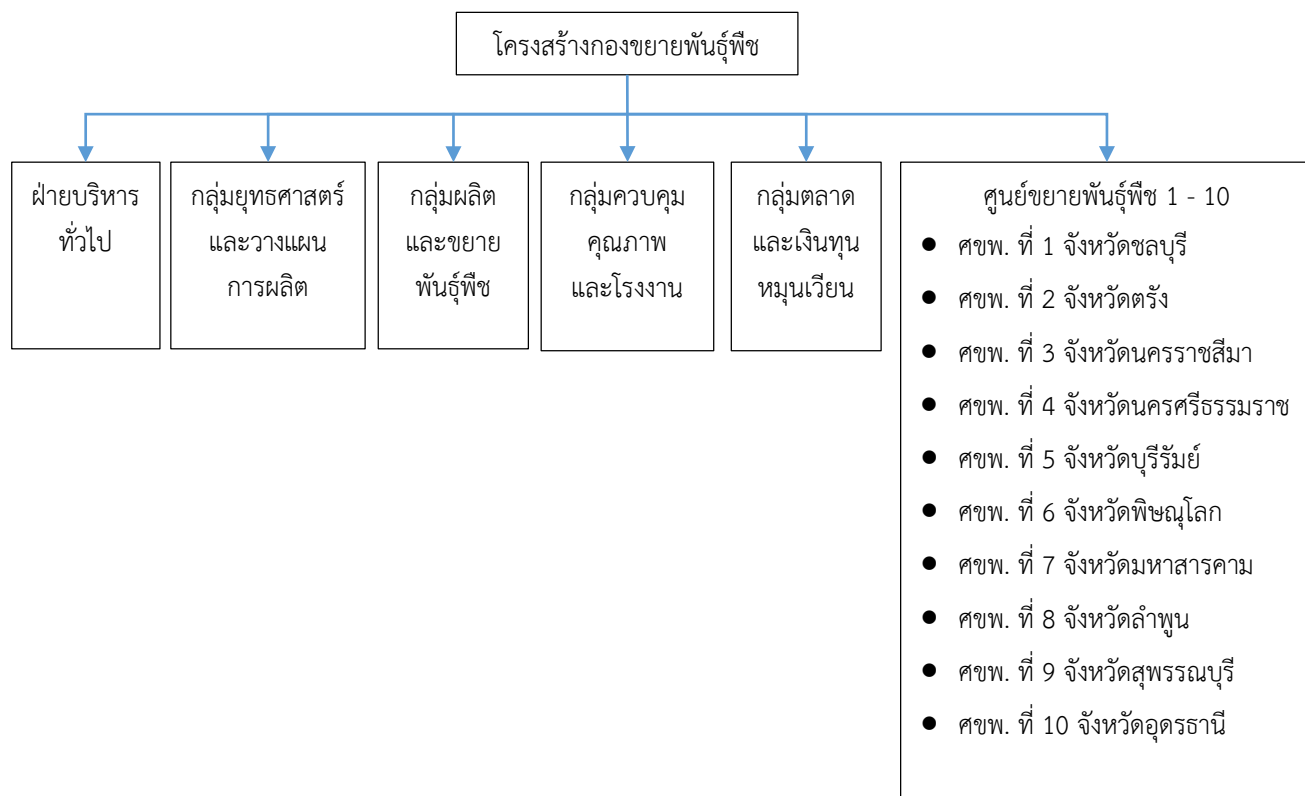
กองขยายพันธุ์พืช กรมส่งเสริมการเกษตร ชั้น 2 อาคารส่งเสริมเกษตรเบญจสิริภักดิ์
2143/1 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900
E-mail : plantprop@doae.go.th และ plantprop.doae@gmail.com
โทรศัพท์ : 0 2561 0128
Facebook : กองขยายพันธุ์พืช กรมส่งเสริมการเกษตร และประชาสัมพันธ์ กองขยายพันธุ์พืช

หน่วยงานส่วนภูมิภาค

1. ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 1 จังหวัดชลบุรี
เลขที่ 229 หมู่ที่ 4 ตำบลหนองใหญ่ อำเภอนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี 20190
E-mail: aopdt02@hotmail.com
โทรศัพท์ : 0 3304 8201
Facebook : ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่หนึ่ง จังหวัดชลบุรี
2. ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 2 จังหวัดตรัง
เลขที่ 9 หมู่ที่ 11 ตำบลโคกหล่อ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง 92000
E-mail: aopdt08@doae.go.th
โทรศัพท์ : 0 7558 2312-3
Facebook : ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่สอง จังหวัดตรัง
3. ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 3 จังหวัดนครราชสีมา
เลขที่ 85 ถนนเกษตร ตำบลโนนสูง อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา 30160
E-mail: aopdt04@doae.go.th
โทรศัพท์ : 0 4437 9617
Facebook : ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่สาม จังหวัดนครราชสีมา
4. ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 4 จังหวัดนครศรีธรรมราช
เลขที่ 58 หมู่ที่ 5 ตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช 80220
E-mail: aopdt07@doae.go.th
โทรศัพท์ : 0 7584 5196
Facebook : ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่สี่ จังหวัดนครศรีธรรมราช
5. ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 5 จังหวัดบุรีรัมย์
เลขที่ 83 หมู่ที่ 3 ตำบลเมืองยาง อำเภอขำนิ จังหวัดบุรีรัมย์ 31110
E-mail: aopdt06@doae.go.th
โทรศัพท์ : 0 4466 6422
Facebook : ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 5 จังหวัดบุรีรัมย์

6. ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 6 จังหวัดพิษณุโลก
 เลขที่ 99/1 หมู่ที่ 5 ตำบลจี่วาม อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65230
 E-mail: aopdt10@doae.go.th
 โทรศัพท์ : 0 5590 6220
 Facebook : ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่หก จังหวัดพิษณุโลก
7. ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 7 จังหวัดมหาสารคาม
 เลขที่ 75 หมู่ที่ 8 ตำบลเสือเผ่น อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม 44160
 E-mail: aopdt05@doae.go.th
 โทรศัพท์ : 0 4398 8142
 Facebook : ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 7 จังหวัดมหาสารคาม
8. ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 8 จังหวัดลำพูน
 เลขที่ 101 หมู่ที่ 2 ตำบลศรีบัวบาน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน 51000
 E-mail: aopdt09@doae.go.th
 โทรศัพท์ : 0 5309 6215
 Facebook : ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 8 จังหวัดลำพูน
9. ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 9 จังหวัดสุพรรณบุรี
 เลขที่ 1 หมู่ที่ 12 ตำบลพลับพลาไชย อำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี 72160
 E-mail: aopdt01@doae.go.th
 โทรศัพท์ : 0 3544 0360
 Facebook : ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 9 จังหวัดสุพรรณบุรี
10. ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 10 จังหวัดอุดรธานี
 เลขที่ 165 หมู่ที่ 4 ตำบลเมืองเพีย อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี 41250
 E-mail: aopdt03@doae.go.th
 โทรศัพท์ : 0 4218 0845
 Facebook : ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่สิบ จังหวัดอุดรธานี

โครงสร้างการบริหารงาน

นายวิชัย ตูแก้ว
ผู้อำนวยการกองขยายพันธุ์พืช

นายเกริกพล วงศ์ชู
หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป

นายนิพิจ พิณิจผล
ผู้อำนวยการกลุ่มยุทธศาสตร์
และวางแผนการผลิต

ดร.สุกัญญา ตูแก้ว
ผู้อำนวยการกลุ่มผลิต
และขยายพันธุ์พืช

นางดวงฤดี ดำแก้ว
ผู้อำนวยการกลุ่มควบคุม
คุณภาพและโรงงาน

(ว่าง)
ผู้อำนวยการกลุ่มตลาด
และเงินทุนหมุนเวียน

ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 1- 10

นายบรรพต เชื้อเพชร
ผู้อำนวยการศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 1
จังหวัดชลบุรี

นางวรรณมา พรหมบุญทอง
ผู้อำนวยการศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 2
จังหวัดตรัง

นายคณกร ทองสุขนอก
ผู้อำนวยการศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 3
จังหวัดนครราชสีมา

นายภูวเดช วุฒิวงศ์วัฒน์
ผู้อำนวยการศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 4
จังหวัดนครศรีธรรมราช

นายธนุด ตีอินทร์
ผู้อำนวยการศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 5
จังหวัดบุรีรัมย์

นายบรรจวบ ปกิจเฟื่องฟู
ผู้อำนวยการศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 6
จังหวัดพิษณุโลก

นายสามารถ พลภักษ์อุดม
ผู้อำนวยการศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 7
จังหวัดมหาสารคาม

นายกิจจารักษ์ วงษ์กุลเลาะ
ผู้อำนวยการศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 8
จังหวัดลำพูน

นายวันชัย ไพรศรีจันทร์
ผู้อำนวยการศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 9
จังหวัดสุพรรณบุรี

นายสำลี พลขันธุ์
ผู้อำนวยการศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 10
จังหวัดอุดรธานี

พื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 1 - 10

ที่	สถานที่	พื้นที่	พื้นที่รับผิดชอบ	
		(ไร่)	จำนวน	จังหวัด
	รวม	4,413-3-91	77	
1	ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 1 จังหวัดชลบุรี	389	9	จังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด สมุทรปราการ นครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว และจังหวัดฉะเชิงเทรา
2	ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 2 จังหวัดตรัง	280	7	จังหวัดตรัง สตูล สงขลา พัทลุง ปัตตานี ยะลา และจังหวัดนราธิวาส
3	ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 3 จังหวัดนครราชสีมา	400	7	จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ สระบุรี กรุงเทพฯ นนทบุรี ปทุมธานี และจังหวัดลพบุรี
4	ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 4 จังหวัดนครศรีธรรมราช	371-3-16	7	จังหวัดนครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี ชุมพร ระนอง กระบี่ พังงา และจังหวัดภูเก็ต
5	ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 5 จังหวัดบุรีรัมย์	613	6	จังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี อำนาจเจริญ และจังหวัดยโสธร
6	ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 6 จังหวัดพิษณุโลก	475-2-57	8	จังหวัดพิษณุโลก พิจิตร เพชรบูรณ์ อุตรดิตถ์ ตาก สุโขทัย กำแพงเพชร และจังหวัดนครสวรรค์
7	ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 7 จังหวัดมหาสารคาม	600-3-95	5	จังหวัดขอนแก่น มหาสารคาม กาฬสินธุ์ ร้อยเอ็ด และจังหวัดมุกดาหาร
8	ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 8 จังหวัดลำพูน	471-3-72	8	จังหวัดลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน พะเยา เชียงราย เชียงใหม่ และจังหวัดแม่ฮ่องสอน
9	ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 9 จังหวัดสุพรรณบุรี	410-3-49	13	จังหวัดสุพรรณบุรี ชัยนาท นครปฐม กาญจนบุรี ราชบุรี พระนครศรีอยุธยา อ่างทอง สิงห์บุรี ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี และจังหวัดอุทัยธานี
10	ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 10 จังหวัดอุดรธานี	400-3-2	7	จังหวัดอุดรธานี สกลนคร นครพนม เลย หนองคาย บึงกาฬ และจังหวัดหนองบัวลำภู

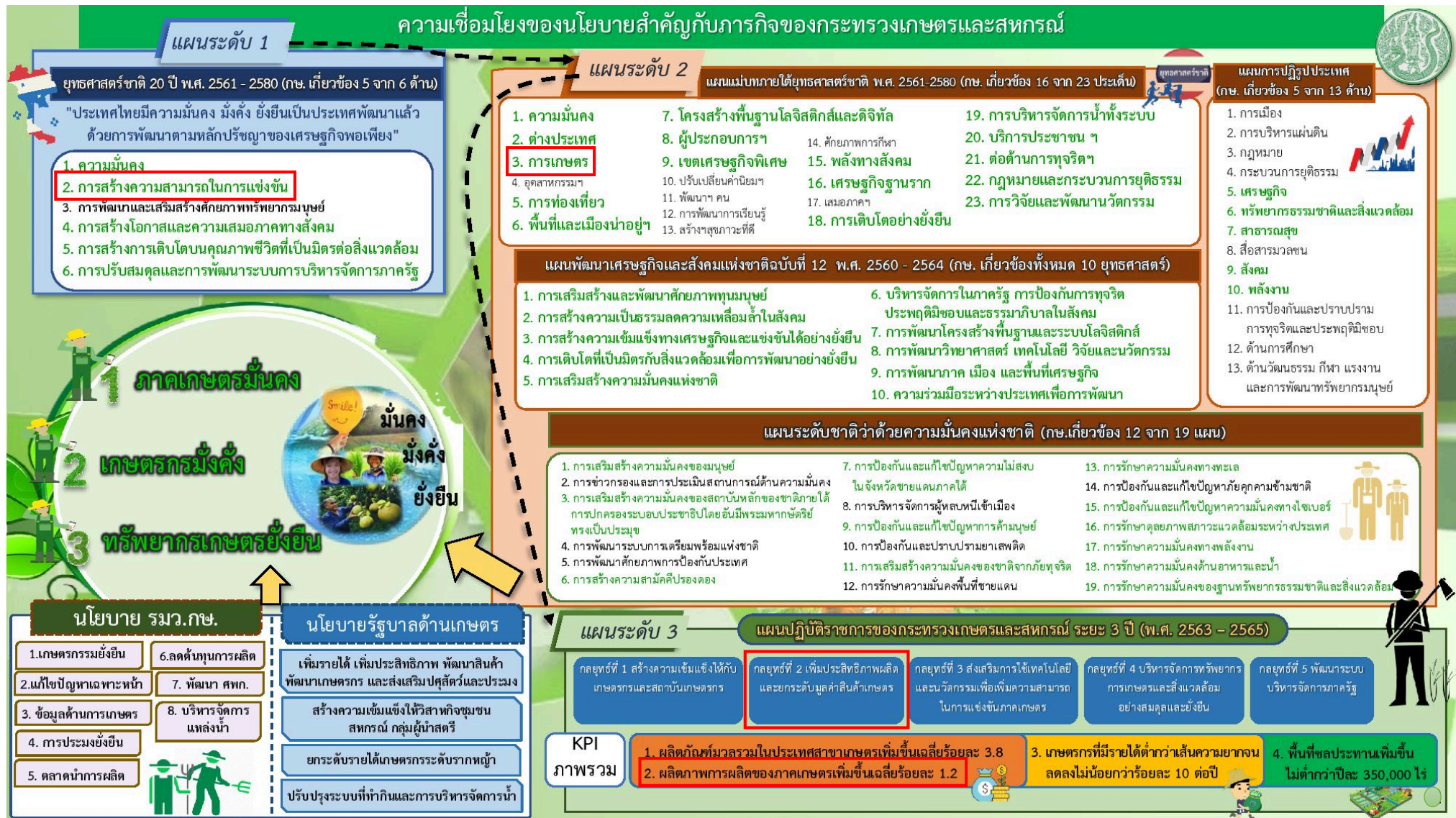

ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนกองขยายพันธุ์พืช ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2563 - 2565)

วิสัยทัศน์ : ผู้นำการผลิตขยายพันธุ์พืชพันธุ์ดีโดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม

เป้าหมาย	เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการผลิตและขยายพันธุ์พืช	สามารถผลิตพืชพันธุ์ดี มีคุณภาพตรงตามความต้องการได้อย่างต่อเนื่อง	เป็นศูนย์กลางการผลิตและจำหน่ายพันธุ์พืชครบวงจร	ให้บริการพืชพันธุ์ดีและทำงานร่วมกับเครือข่ายในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
ตัวชี้วัด	มีผลงานวิจัยและกระบวนการผลิตที่มีประสิทธิภาพครอบคลุมการผลิตทั้ง 4 สายการผลิต	มีคู่มือการผลิตพืชพันธุ์ดีครบทั้ง 4 สายการผลิตและครอบคลุมชนิดพืชที่ทำการผลิต	สามารถผลิตพืชพันธุ์ดีทั้ง 4 สายการผลิตได้ตรงตามความต้องการของพื้นที่	มีเป้าหมายการผลิตและให้บริการที่ชัดเจน (สามารถเชื่อมโยงเครือข่ายการทำงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม)
ยุทธศาสตร์	1. การส่งเสริมประสิทธิภาพการผลิตพืชพันธุ์ดีโดยใช้งานวิจัยและเทคโนโลยีที่เหมาะสม	2. การพัฒนาศักยภาพการผลิตให้ได้คุณภาพตามมาตรฐาน	3. ส่งเสริมการเป็นศูนย์กลางการผลิตและจำหน่ายพืชพันธุ์ดี	4. การบริหารจัดการองค์กรและบูรณาการทำงานกับทุกภาคส่วน
กลยุทธ์	1.1 พัฒนาศักยภาพงานวิจัยผลิตขยายพันธุ์พืชพันธุ์ดีให้เป็นที่ยอมรับและนำไปใช้งานได้จริงสำหรับการผลิตพืชแต่ละชนิด	2.1 พัฒนาการผลิตพืชพันธุ์ดีให้ได้มาตรฐานตามความต้องการของเกษตรกร	3.1 ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพด้านการตลาดให้มีประสิทธิภาพและเข้มแข็ง	4.1 พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้/ความเชี่ยวชาญและทักษะเฉพาะด้าน - ด้านการผลิตขยายพันธุ์พืช - ด้าน IT และระบบสารสนเทศ
	1.2 พัฒนาการผลิตพืชโดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสม	2.2 ขับเคลื่อนการจัดทำคู่มือการผลิตพืชพันธุ์ดี (กรรมวิธีการผลิต มาตรฐานพันธุ์พืช ต้นทุน และราคาจำหน่าย)	3.2 ส่งเสริมการใช้พืชพันธุ์ดี ผ่านกลไกการใช้งบประมาณของกรมส่งเสริมการเกษตร (ภายใน) งบจังหวัด กลุ่มจังหวัดและหน่วยงานอื่น ๆ (ภายนอก)	4.2 สนับสนุนให้บุคลากรมีโอกาสเติบโตก้าวหน้าในสายงาน - ฝึกอบรมในหลักสูตร นบต. นบก. นสก. และ นบส.
	1.3 ส่งเสริมการศึกษา วิจัย คัดเลือกชนิดพืชที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่รับผลิตของของแต่ละศูนย์ฯ		3.3 ผลักดันให้เกิดระเบียบการจำหน่ายพันธุ์พืชที่สามารถจำหน่ายให้กับลูกค้าได้โดยตรง (ไม่ต้องอาศัยระเบียบฯ การใช้จ่ายเงินรายได้ฯ พ.ศ. 2562)	4.3 ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพเครือข่ายผู้ผลิตพืชพันธุ์ดีของศูนย์ฯ ให้สามารถผลิตได้ตามมาตรฐาน (ศูนย์พันธุ์พืชชุมชน YSF ฯลฯ)
				4.4 กรมส่งเสริมการเกษตรควรขับเคลื่อนการดำเนินงานของกองขยายพันธุ์พืชให้เกิดเป็นรูปธรรม (กองขยายพันธุ์พืชได้รับการผลักดันให้เป็นหน่วยงานตามกฎหมาย)

ความเชื่อมโยงของนโยบายสำคัญกับการกิจของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

แนวนโยบายของผู้บริหารกรมส่งเสริมการเกษตร

นายเข้มแข็ง ยุติธรรมดำรง
อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร

1. ปรับเปลี่ยนจุดยืน (Position) ของกองขยายพันธุ์พืช จาก “พืชพันธุ์ดี ต้องที่ศูนย์ขยายพันธุ์พืช” เป็น “ พืชพันธุ์ดีต้องที่ศูนย์ขยายพันธุ์พืช กรมส่งเสริมการเกษตร”
2. “กองขยายพันธุ์พืชและศูนย์ขยายพันธุ์พืช” เป็นคำที่มีขอบเขตการทำงานที่กว้างมาก ครอบคลุมงานขยายพันธุ์พืชทุกชนิด (ยกเว้นข้าว) และเป็นงานวิชาการที่ส่งผลถึงงานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ ดังนั้น ศูนย์ขยายพันธุ์พืชต้องทำงานเชิงรุกโดย
  - 1) ศูนย์ฯ ต้องมีพืชเศรษฐกิจ/พืชสร้างรายได้หลัก (พืช Champion) ที่มีความสอดคล้องกับสภาพภูมิสังคมในแต่ละพื้นที่
  - 2) เพิ่มความหลากหลาย (Biodiversity) ของชนิด/พันธุ์พืชที่ดำเนินการตลอดจนพืชพันธุ์ใหม่ โดยใช้หลักการ “ตลาดนำการผลิต” เพื่อเตรียมการรองรับไว้ให้ทันกับสถานการณ์ (ทันเหตุการณ์ ทันเวลา) และความต้องการของตลาด โดยเฉพาะตลาดจีนซึ่งมีขนาดใหญ่กำลังการซื้อสูง

ทั้งนี้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยนายเฉลิมชัย ศรีอ่อน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมมือกับ บริษัท ลาซาด้า จำกัด (ประเทศไทย) ส่งเสริมให้เกษตรกรนำสินค้าขึ้นขายบนแพลตฟอร์ม “Lazada” โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย เพื่อเพิ่มช่องทางจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรและเพิ่มโอกาสทางการตลาด ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อการทำงานสนับสนุนงานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ของกองขยายพันธุ์พืช
- 3) ให้เตรียมพันธุ์พืชให้พร้อมสำหรับการช่วยเหลือเหตุจากภัยพิบัติหรือภัยธรรมชาติ เพราะการสนับสนุนพันธุ์พืชเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย เป็นสิ่งที่มีคุณค่าทางจิตใจเป็นอย่างมาก ซึ่งจะส่งผลให้มีพลังในการต่อสู้ต่อไป
3. ให้ศูนย์ฯ วางแผนการทำงาน การประสานงานและบูรณาการทั้งกับหน่วยงานในพื้นที่รับผิดชอบและพื้นที่ต่อเนื่องกับพื้นที่รับผิดชอบของแต่ละศูนย์ฯ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน โดยยกตัวอย่างการระบาดของโรค/แมลงศัตรูพืชซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับขอบเขตพื้นที่จังหวัด
4. นักส่งเสริมการเกษตรต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เป็นผู้รอบรู้และสามารถให้คำแนะนำกับเกษตรกรได้
5. การประชาสัมพันธ์ ทำอย่างไรให้คนภายนอกรู้จักศูนย์ขยายพันธุ์พืช ให้รู้ว่ามีของดีไว้บริการ รวมทั้งปรับปรุงข้อมูลหน่วยงานให้เป็นปัจจุบัน เช่น บุคลากร หมายเลขโทรศัพท์ติดต่อ

ข้อเสนอแนะ

1. ให้จัดทำคู่มือการผลิตขยายพันธุ์พืช โดยระบุขั้นตอนที่สำคัญและวิธีการผลิตขยายพันธุ์พืชแต่ละชนิด เพื่อให้แต่ละศูนย์ฯ สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพเทียบเท่ากัน
2. ให้ศูนย์ขยายพันธุ์พืชใช้ต้นแบบหรือต่อยอดงานจากศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งกระจายอยู่ในทุกภูมิภาค เนื่องจากมีลักษณะภูมิสังคมคล้ายคลึงกัน จะทำให้แต่ละศูนย์สามารถขับเคลื่อนงานผลิตขยายพันธุ์พืชได้เหมาะสมตามศักยภาพของพื้นที่ หรือสามารถต่อยอดพัฒนางานได้รวดเร็วขึ้น
3. ให้ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 2 จังหวัดตรัง ดำเนินการเพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาโรคเหี่ยวจากแบคทีเรียของกล้วยหิน ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจพื้นถิ่นของจังหวัดยะลา
4. ฝากทุกท่านช่วยกันคิดงาน เพื่อเป็นข้าราชการมืออาชีพ และให้ดูแลน้องบรรจุนใหม่ “สอนให้น้องเก่งเหมือนเราหรือเก่งกว่าเรา”

ที่มา : สัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมความพร้อมในการขับเคลื่อนงานผลิตและขยายพันธุ์พืช

ณ ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 8 จังหวัดลำพูน ระหว่างวันที่ 13 – 15 ธันวาคม 2562

นายสำราญ สารบรรณ
รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
อดีตอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร

เพราะพันธุ์พืชเป็นปัจจัยพื้นฐาน และเป็นจุดเริ่มต้นของการลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต “ถ้าเริ่มต้นจากพันธุ์ที่ดี พี่น้องเกษตรกรก็ลดต้นทุนไปได้แล้ว” และ “ได้พันธุ์ดี มีชัยไปกว่าครึ่ง” การเริ่มต้นการผลิตด้วยการเลือกใช้พืชพันธุ์ดีมีคุณภาพ แน่แน่นอนว่าผลผลิตก็สูง ตรงตามพันธุ์และได้ผลผลิต ที่มีคุณภาพดี ซึ่งสิ่งเหล่านี้คือโอกาสการแข่งขันของพี่น้องเกษตรกรไทย ทั้งนี้ต้องวางแผนการผลิตร่วมด้วยเพราะว่าแต่ละพันธุ์ตอบสนองต่อปัจจัยการผลิต (ปุ๋ย ดิน) ไม่เหมือนกัน

ปัญหาที่ผ่านมา พันธุ์พืชที่ดีที่เกิดจากงานวิจัยของหน่วยงานวิชาการ เกษตรกรเข้าไม่ถึง เราจะทำอย่างไรให้หน่วยงานราชการมีส่วนช่วยให้พันธุ์พืชที่ดีเหล่านั้นกระจายถึงมือของเกษตรกรได้อย่างทั่วถึง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงมอบหมายให้กรมส่งเสริมการเกษตรทบทวนดูว่าจะมีกองที่เกี่ยวกับการขยายพันธุ์พืชขึ้นได้หรือไม่ ซึ่งพันธุ์พืชในที่นี้ไม่ใช่เมล็ดพันธุ์เพียงอย่างเดียว แต่รวมไปถึงส่วนขยายพันธุ์ด้วยวิธีการต่าง ๆ ด้วย ไม่ว่าจะเป็นต้นพันธุ์ ท่อนพันธุ์ และพันธุ์พืชที่เกิดจากการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

กรมส่งเสริมการเกษตร มีศูนย์เพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ 10 ศูนย์ ครอบคลุมทั่วประเทศ ตั้งแต่ปี 2538 โดยผลิตพันธุ์พืชจากการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อส่งให้พี่น้องเกษตรกร และสายการผลิตที่เรามีการวางแผนไว้แล้วคือเรื่องของเมล็ดพันธุ์ ซึ่งตอนนี้เมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ร้อยละ 99 เกษตรกรใช้พันธุ์ลูกผสมซึ่งต้องซื้อจากภาคเอกชนเป็นหลัก เรามีลูกผสมที่กรมวิชาการเกษตรสามารถผลิต ต่อไปพี่น้องเกษตรกรจะได้มีทางเลือกที่จะซื้อเมล็ดพันธุ์ รวมทั้งต้องสื่อสารไปถึงพี่น้องเกษตรกรให้สามารถเข้าถึงแหล่งพันธุ์พืชพันธุ์ดี ซึ่งกรมส่งเสริมการเกษตรจะต้องไปวางระบบ โดยอาจจะวางแผนผ่านศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) หรืออาจจะมี Application ที่ต่อไปพี่น้องเกษตรกรสามารถดูข้อมูลได้ว่าศูนย์ฯ ไหนมีพันธุ์ดี มีจำนวนเท่าไร เพื่อให้สามารถสั่งซื้อได้และเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงพืชพันธุ์ดีมีคุณภาพได้ในราคาถูกธรรมดา นอกจากนี้ ศูนย์ขยายพันธุ์พืชยังเป็นแหล่งเรียนรู้ให้พี่น้องเกษตรกร ได้เข้ามาเรียนรู้การผลิตขยายพันธุ์พืชได้ทั้ง 4 สายการผลิต

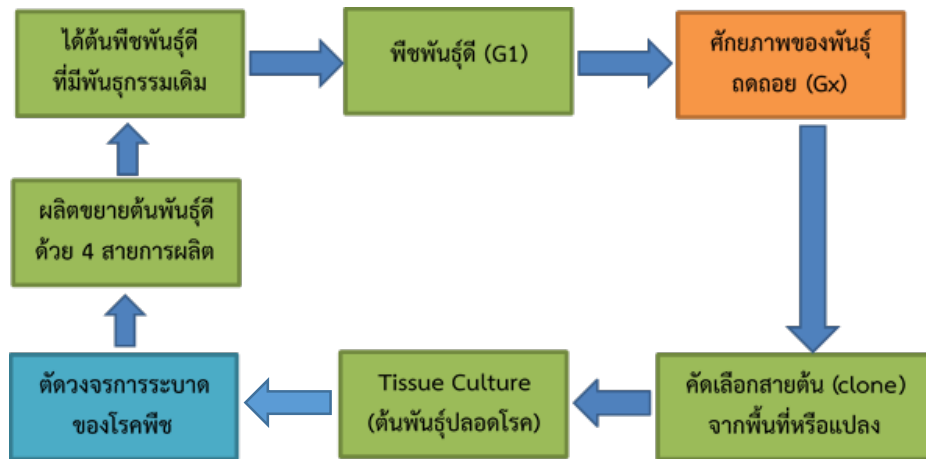
ที่มา : บทสัมภาษณ์รายการเรื่องง่ายใกล้ตัว งานรณรงค์และถ่ายทอดความรู้การผลิตขยายพันธุ์พืชพันธุ์ดี และเปิดบ้านศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 1 จังหวัดชลบุรี วันที่ 26 มิถุนายน 2562

ว่าที่ร้อยตรี ดร.สมสว ยปัญญาสิทธิ์
อธิการรองอธิการบดีกรมส่งเสริมการเกษตร

1. ศูนย์ขยายพันธุ์พืชต้องทำงานเชิงรุก โดยสร้างจุดเด่นในการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ โดยใช้หลักปัจจัยสู่ความสำเร็จ คือ คิดอย่างเป็นระบบ กำหนดกรอบแนวคิด และทัศนคติที่ดีของผู้บริหาร
2. ให้ศูนย์ขยายพันธุ์พืชดำเนินกิจกรรมร่วมกับสำนักงานเกษตรในพื้นที่รับผิดชอบ โดยเฉพาะการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและกระจายพันธุ์พืชพันธุ์ดีในพื้นที่ ตลอดจนร่วมขับเคลื่อนโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ เช่น เกษตรอินทรีย์ เกษตรปลอดภัย ฯลฯ โดยเสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมกับจังหวัด
3. ศึกษา พัฒนา ทดสอบ คัดเลือกพันธุ์พืชพันธุ์ดีในท้องถิ่นร่วมกับชุมชนและเกษตรกรในพื้นที่ รวมทั้งประยุกต์เทคโนโลยีให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ เพื่อให้เกิดการยอมรับและขยายผลในการผลิตเมล็ดพันธุ์ และพืชพันธุ์ดีให้กับเกษตรกรต่อไป
4. จัดทำแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของศูนย์ให้มีความสวยงามตามฤดูกาล
5. พัฒนาศูนย์ฯ ให้ก้าวไปสู่การเป็นศูนย์อัจฉริยะ 4.0 หรือการทำเกษตรสมัยใหม่ ร่วมกับกลุ่มเกษตรกร ที่มีศักยภาพเพื่อเป็นฐานเรียนรู้และพัฒนางานด้านการเกษตร
6. การขับเคลื่อนงานผลิตและขยายพันธุ์พืช ให้กองขยายพันธุ์พืชและศูนย์ขยายพันธุ์พืชเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ ทั้ง 2 ทาง คือ
  - 6.1) นำพันธุ์พืชพันธุ์ดีที่ได้รับการวิจัยพัฒนาปรับปรุงพันธุ์แล้วจากหน่วยวิจัย ส่งต่อ กระจาย และขยายผลไปสู่เกษตรกรให้ทั่วถึง
  - 6.2) นำพืชพันธุ์ดีในแต่ละท้องถิ่นเข้าสู่กระบวนการวิจัย คัดเลือกของนักวิจัยหรือดำเนินการทดสอบในศูนย์ฯ ตามภารกิจเพื่อยกระดับความบริสุทธิ์ของสายพันธุ์พืชนั้น ๆ
7. การผลิตและขยายพันธุ์พืช ให้มุ่งเน้นดำเนินการ
  - 7.1) พืชที่ใช้เพื่อการบริโภค
  - 7.2) พืชที่สร้างรายได้
  - 7.3) พืชที่เสริมรายได้/บริโภค

8. การขับเคลื่อนงานผลิตขยายพันธุ์พืชเพื่อแก้ไขปัญหาโรคพืชที่แฝงไปกับต้นพันธุ์ ควรใช้การคัดเลือกพันธุ์ สร้างความแข็งแรงให้กับต้นพันธุ์ และตัดวงจรการระบาดของโรคพืช โดยใช้กระบวนการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อเป็นวิธีการหลัก และผลิตขยายเพิ่มจำนวนต้นพันธุ์ด้วยสายการผลิตอื่น ๆ ต่อไป

ภาพแสดงกระบวนการคัดเลือกพันธุ์เพื่อสร้างความแข็งแรงให้กับต้นพันธุ์

รายงานผลการดำเนินงาน

1. โครงการผลิตและขยายพืชพันธุ์ดี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

- 1.1 ส่งเสริมงานวิจัยเพื่อพัฒนาการผลิตและขยายพันธุ์พืช
- 1.2 พัฒนางองค์ความรู้และศักยภาพของบุคลากรด้านการผลิตและขยายพันธุ์พืช
- 1.3 ดูแลแปลงแม่พันธุ์ ผลิตและขยายพืชพันธุ์ดีเพื่อสนับสนุนงานส่งเสริมการเกษตร
- 1.4 ประเมินผลการปฏิบัติงานของศูนย์ขยายพันธุ์พืช
- 1.5 รายงานผลการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ประจำปี 2564

2. โครงการที่ได้รับการอนุมัติเพิ่มเติม

- 2.1 โครงการผลิตขยายต้นพันธุ์ฟ้าทะลายโจร
- 2.2 โครงการผลิตพืชพันธุ์ดีเพื่อสำรองใช้ในกรณีช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัย และใช้ในการกิจของกรมส่งเสริมการเกษตร
- 2.3 โครงการส่งเสริมการปลูกพริก โดยใช้ตลาดนำการผลิตจังหวัดขอนแก่น ปี 2564 และโครงการส่งเสริมการปลูกพืชทางเลือก (พริก) จังหวัดสุพรรณบุรี ปี 2564
- 2.4 กิจกรรมตู้ปันสุข

รายงานผลการดำเนินงาน

.....

1. โครงการผลิตและขยายพันธุ์พืชพันธุ์ดี ประจำปี 2564

1.1 ส่งเสริมงานวิจัยเพื่อพัฒนาการผลิตและขยายพันธุ์พืช

กองขยายพันธุ์พืชมอบหมายให้ศูนย์ขยายพันธุ์พืช ดำเนินการศึกษา วิจัย ทดสอบ และพัฒนางานผลิตขยายพันธุ์พืช สำหรับการผลิตขยายพันธุ์พืชทั้ง 4 สายการผลิต คือ การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ ต้นพันธุ์ ท่อนพันธุ์ และเมล็ดพันธุ์ หรือวิเคราะห์แนวโน้มและความต้องการของตลาดพันธุ์พืชและเมล็ดพันธุ์ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการผลิตขยายพันธุ์พืช หรือหาความต้องการด้านตลาดพันธุ์พืชพันธุ์ดีตอบสนองตามภารกิจของศูนย์ฯ โดยมีคณะทำงานงานวิจัยเป็นพี่เลี้ยงและตรวจสอบผลการดำเนินงาน ดังนี้

หน่วยงาน	หัวข้อการศึกษา วิจัย ทดสอบ และพัฒนางานผลิตขยายพันธุ์พืช
ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 1 จังหวัดชลบุรี	การเพิ่มจำนวนอย่างรวดเร็วของกล้วยหอมทองด้วยระบบไบโอรีแอคเตอร์แบบจมชั่วคราว
ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 2 จังหวัดตรัง	อัตราส่วนที่เหมาะสมและผลของคลอรีนไดออกไซด์ต่อการเจริญเติบโตของกล้วยไม้รองเท้านารีในสภาพปลอดเชื้อ
	ผลของส่วนผสมวัสดุปลูกที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของสับปะรดสีสกุล บิลเบอเกีย
ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 3 จังหวัดนครราชสีมา	การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมะขามเทศเพชรโนนไทยของกลุ่มเกษตรกรอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา
ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 4 จังหวัดนครราชสีมา	การศึกษาสูตรอาหารและวิธีการที่เหมาะสมในการขยายพันธุ์ มะละกอเรดเลดี้ในสภาพปลอดเชื้อ
ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 6 จังหวัดพิษณุโลก	การศึกษาผลของเชื้อราไตรโคเดอร์มาในการควบคุมโรคที่เกิดจากเชื้อราในดินที่มีผลต่อการผลิตขยายเมล็ดพันธุ์อัญชันพันธุ์เทพรัตน์ไพลิน 63
ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 7 จังหวัดมหาสารคาม	อิทธิพลของอัตราปลูกต่อการพัฒนาการของเมล็ดพันธุ์ฝักเสี้ยน
ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 8 จังหวัดลำพูน	การศึกษาผลของ KIN และ NAA ต่อการชักนำให้เกิดยอดและรากของสตรอว์เบอร์รีพันธุ์พระราชทาน 80 ในสภาพปลอดเชื้อ
ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 9 จังหวัดสุพรรณบุรี	การใช้ระบบไบโอรีแอคเตอร์แบบจมชั่วคราวในการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อสับปะรดพันธุ์ MD2
ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 10 จังหวัดอุดรธานี	ระยะเวลาการชักนำรากกับวัสดุปลูกที่เหมาะสมในการอนุบาล ต้นเบญจมาศจากการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

โดยมีผลการดำเนินการศึกษา วิจัย ทดสอบ และพัฒนางานผลิตขยายพันธุ์พืช สำหรับการผลิตขยายพันธุ์พืชทั้ง 4 สาย การผลิตตาม QR Code ด้านล่าง

1.2 พัฒนาการความรู้และศักยภาพของบุคลากรด้านการผลิตและขยายพันธุ์พืช

1.2.1 พัฒนาความรู้และศักยภาพของเจ้าหน้าที่กองขยายพันธุ์พืช กองขยายพันธุ์พืชโดยคณะทำงานวิชาการ จัดอบรมหลักสูตร การอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาศักยภาพการขยายพันธุ์พืชด้วยวิธีเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อขั้นสูง จัดขึ้นระหว่างวันที่ 20 - 23 ธันวาคม 2563 ณ ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 9 จังหวัดสุพรรณบุรี อำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้เข้าร่วมอบรมจำนวน 31 คน ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่กองขยายพันธุ์พืช จำนวน 5 คน ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 1 - 10 จำนวน 20 คน วิทยากร จำนวน 3 คน ผู้จัดอบรม จำนวน 3 คน ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้ในหัวข้อ

1. ทบทวนจุดเสี่ยงสู่การพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อเชิงคุณภาพ
2. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแบ่งปันประสบการณ์การปฏิบัติเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อระหว่างเจ้าหน้าที่ประจำห้องปฏิบัติการศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 1 - 10 และห้องปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อในส่วนกลาง
3. การจัดทำมาตรฐานกระบวนการผลิตขยายพันธุ์พืชด้วยวิธีการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อสำหรับการปฏิบัติงาน
4. การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อด้วยเทคนิคแบบท่วมชั่วคราว (Temporary Immersion Bioreactors (TIBs))
5. เครื่องมือเพาะเลี้ยงพืชด้วยอาหารเหลวแบบขวดคู่อัตโนมัติและการแก้ปัญหาเชิงเทคนิค
6. แนวคิดการวิจัยเพื่อพัฒนางานเพาะขยายพันธุ์พืชด้วยวิธีการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

สาระสำคัญ หลักสูตร การอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาศักยภาพการขยายพันธุ์พืชด้วยวิธีเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อขั้นสูง

พิธีเปิดและมอบนโยบายการผลิตขยายพันธุ์พืชด้วยวิธีการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อของกรมส่งเสริมการเกษตร

โดย นายวิชัย ตู่แก้ว ผู้อำนวยการกองขยายพันธุ์พืช

1. การจัดเวทีอภิปราย เรื่อง ทบทวนจุดเสี่ยงสู่การพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อเชิงคุณภาพ
2. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในประเด็นปัญหาอุปสรรค จุดเสี่ยง และการแก้ไขปัญหา ในการผลิตขยายพันธุ์พืชด้วยวิธีการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อของห้องปฏิบัติการส่วนกลางและศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 1 - 10 ตั้งแต่ขั้นตอนการฟอกชิ้นส่วนพืชจนถึงขั้นตอนการอนุบาล
3. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแบ่งปันประสบการณ์การปฏิบัติเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อระหว่างเจ้าหน้าที่ประจำห้องปฏิบัติการศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 1 - 10 และห้องปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อในส่วนกลาง
4. การจัดทำมาตรฐานกระบวนการผลิตขยายพันธุ์พืชด้วยวิธีการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อสำหรับการปฏิบัติงานจากเวทีการอภิปรายสรุปได้ดังนี้
  - ผลสำรวจความสนใจในการพัฒนาการผลิตพันธุ์พืช ด้วยวิธีการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ จำนวน 7 ชนิด ดังนี้ กัญชา กระเทียม มันฝรั่ง เบญจมาศ มاکาเรต กลุ่มไม้ใบ (ซานดวู, มอนสเตอร์ฟิโล) และกลุ่มไม้ดอกเพื่อการท่องเที่ยว
  - ขั้นตอนกระบวนการผลิตขยายพันธุ์พืช จำนวน 10 ชนิดพืช ได้แก่ กล้วยน้ำว้า, กล้วยหิน, กล้วยหอม, หน่อไม้ฝรั่ง, สตรอเบอร์รี่, สับปะรด MD2, เบญจมาศ, ปุเล่, อ้อย, กล้วยไม้, หยดน้ำ (Haworthia cooperi)

5. การบรรยาย สาธิตและการแก้ไขปัญหาเชิงเทคนิคการผลิตขยายพันธุ์พืชด้วยเทคนิคทว่มชั่วคราว (Bioreactors) บรรยายโดย ดร. วิภารัตน์ พิทักษ์ด้านธรรม และ ดร. จิรายุ จิระเกียรติ ซึ่งในการฝึกปฏิบัติ และถามตอบ ปัญหาเชิงเทคนิค ได้แนวทางการศึกษาวิจัยใช้งานเครื่อง Bioreactors ในการแก้ปัญหามการสะสมก๊าซเอทีลีน ในการกระบวนการเพาะเลี้ยงกิ่งก้านและมะละกอ

การระดมความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงานด้านการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

การบรรยาย สาธิตและการแก้ไขปัญหาเชิงเทคนิคการผลิตขยายพันธุ์พืชด้วยเทคนิคทว่มชั่วคราว (Bioreactors)

ปัญหาและแนวทางการแก้ไข

สถานที่ศึกษาดูงานมีการตรวจพบยืนยันผู้ติดเชื้อไวรัสโควิด - 19 ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานประจำบ้านวิทยาศาสตร์สิรินธร สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (จุดศึกษาดูงาน) ส่งผลให้ไม่สามารถนำคณะผู้เข้ารับการอบรมเข้าศึกษาดูงาน รับฟังการบรรยายและฝึกปฏิบัติตามแผนที่กำหนด คณะทำงานได้ปรับแผนกิจกรรมเป็นการจัดทำขั้นตอนกระบวนการผลิตขยายพันธุ์พืชด้วยวิธีการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ เพื่อใช้เวลาในการจัดการอบรมที่ไม่สามารถดำเนินกิจกรรมตามกำหนดการให้เกิดประโยชน์สูงสุด

การศึกษาดูงานการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพร้อมเยี่ยมชมพันธุ์พืชชนิดต่าง ๆ
ณ ห้องปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ

1.2.2 จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสร้างและพัฒนาเครือข่ายด้านการผลิตและขยายพันธุ์พืช

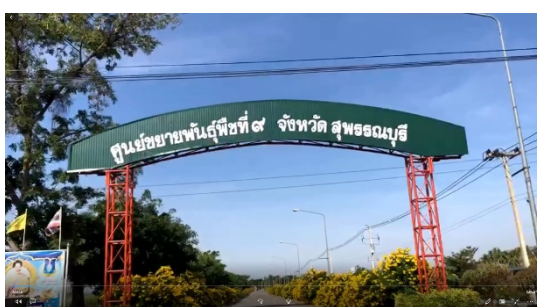
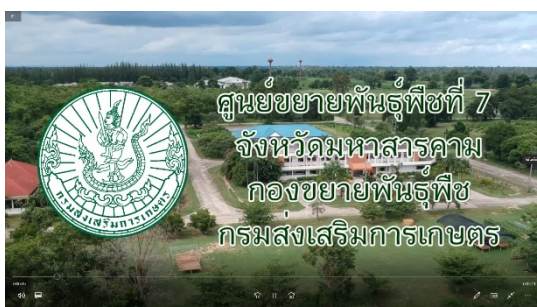
การอบรมเชิงปฏิบัติการการสร้างและพัฒนาเครือข่ายด้านการผลิตและขยายพันธุ์พืช ภายใต้กิจกรรมพัฒนาองค์ความรู้และศักยภาพของบุคลากรด้านการผลิตและขยายพันธุ์พืช โครงการผลิตและขยายพันธุ์ดี ประกอบด้วย 3 กิจกรรม คือ การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดทำวิดิทัศน์เพื่อประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์ขยายพันธุ์พืชทั้ง 10 ศูนย์ และการศึกษาดูงานเพื่อสร้างและพัฒนาเครือข่ายด้านการผลิตและขยายพันธุ์พืช ณ ศูนย์ขยายพันธุ์พืช

กิจกรรมที่ 1 การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล (VDO Conference) จัดขึ้นเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2563 ณ ห้องประชุมศูนย์ปฏิบัติการกรมส่งเสริมการเกษตร ชั้น 2 อาคาร 1 กรมส่งเสริมการเกษตร โดยมีนายอาชว์ชัยชาญ เลี้ยงประยูร รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร เป็นประธานการอบรมเชิงปฏิบัติการฯ มีนายวิชัย ตู่แก้ว ผู้อำนวยการกองขยายพันธุ์พืช ผู้อำนวยการศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 1 – 10 และเจ้าหน้าที่จากกองขยายพันธุ์พืช จำนวน 25 คน ร่วมชี้แจงโครงการ ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของกองฯ และศูนย์ฯ และนำเสนอโดยใช้วิดิทัศน์ประชาสัมพันธ์ ซึ่งผู้เข้าร่วมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่จากสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 1 – 6 และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานผลิตและขยายพันธุ์พืช และทำหน้าที่ประสานงานระหว่างหน่วยงานจากสำนักงานเกษตรจังหวัด จำนวน 77 จังหวัด

นายอาชว์ชัยชาญ เลี้ยงประยูร รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร
เป็นประธานการอบรมเชิงปฏิบัติการการสร้างและพัฒนาเครือข่ายด้านการผลิตและขยายพันธุ์พืช

กิจกรรมที่ 2 การจัดทำวีดิทัศน์เพื่อประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์ขยายพันธุ์พืชทั้ง 10 ศูนย์ฯ เพื่อใช้เป็นสื่อในการประชาสัมพันธ์ศูนย์ขยายพันธุ์พืช ความยาวประมาณ 5 นาที โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับการแนะนำศูนย์ฯ และบุคลากร วัสดุทัศน ภารกิจ พันธกิจ อำนาจหน้าที่ ที่ตั้งศูนย์ ขนาดพื้นที่ แปลงพืช โรงเรือนเพาะปลูกและหลักสูตรที่เปิดอบรม พืชเด่นใน 4 สายการผลิต กิจกรรม การดำเนินงานเด่น และผู้รับผิดชอบ

กิจกรรมที่ 3 ศึกษาฐานเพื่อสร้างและพัฒนาเครือข่ายด้านการผลิตและขยายพันธุ์พืช ณ ศูนย์ขยายพันธุ์พืช ที่ 1 – 10 ซึ่งผู้เข้าร่วมประกอบด้วยเจ้าหน้าที่จากสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 1 – 6 สำนักงานเกษตร พื้นที่กรุงเทพมหานคร สำนักงานเกษตรจังหวัด ทั้ง 76 จังหวัด ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 1 – 10 วิทยากร ผู้จัด และผู้เกี่ยวข้อง จัดกลุ่มตามพื้นที่รับผิดชอบ ดังนี้

ที่	ศูนย์ขยายพันธุ์พืช	วัน/เดือน/ปีที่ดำเนินการ	จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม (คน)
1	ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 1 จังหวัดชลบุรี	23 ธันวาคม 2563	20
2	ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 2 จังหวัดตรัง	24 ธันวาคม 2563	16
3	ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 3 จังหวัดนครราชสีมา	28 ธันวาคม 2563	36
4	ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 4 จังหวัดนครศรีธรรมราช	25 ธันวาคม 2563	15
5	ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 5 จังหวัดบุรีรัมย์	29 ธันวาคม 2563	18
6	ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 6 จังหวัดพิษณุโลก	24 ธันวาคม 2563	25
7	ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 7 จังหวัดมหาสารคาม	25 ธันวาคม 2563	22
8	ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 8 จังหวัดลำพูน	25 ธันวาคม 2563	21
9	ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 9 จังหวัดสุพรรณบุรี	28 ธันวาคม 2563	31
10	ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 10 จังหวัดอุดรธานี	24 ธันวาคม 2563	15
รวมทั้งสิ้น			219

กลุ่มที่ 1 ศึกษาดูงาน ณ ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 1 จังหวัดชลบุรี จำนวน 20 คน เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2563 ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่จากสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 3 จังหวัดระยอง สำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด สมุทรปราการ นครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว และฉะเชิงเทรา บุคลากร และเจ้าหน้าที่ของศูนย์ขยายพันธุ์พืชและกองขยายพันธุ์พืช

กลุ่มที่ 2 ศึกษาฐาน ณ ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 2 จังหวัดตรัง จำนวน 16 คน เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2563 ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่จากสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 5 จังหวัดสงขลา สำนักงานเกษตรจังหวัดตรัง สตูล สงขลา พัทลุง ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส บุคลากรและเจ้าหน้าที่ของศูนย์ขยายพันธุ์พืชและกองขยายพันธุ์พืช

กลุ่มที่ 3 ศึกษาฐาน ณ ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 3 จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 36 คน เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2563 ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่จากสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 4 จังหวัดขอนแก่น สำนักงานเกษตรพื้นที่กรุงเทพมหานคร สำนักงานเกษตรจังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ สระบุรี นนทบุรี ปทุมธานี และลพบุรี บุคลากร และเจ้าหน้าที่ของศูนย์ขยายพันธุ์พืชและกองขยายพันธุ์พืช

กลุ่มที่ 4 ศึกษาฐาน ณ ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 4 จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 15 คน เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2563 ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่จากสำนักงานส่งเสริมและพัฒนากาเกษตรที่ 5 จังหวัดสงขลา สำนักงานเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี ชุมพร ระนอง กระบี่ พังงา และภูเก็ต บุคลากรและเจ้าหน้าที่ของศูนย์ขยายพันธุ์พืชและกองขยายพันธุ์พืช

กลุ่มที่ 5 ศึกษาฐาน ณ ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 5 จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 18 คน เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2563 ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่จากสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 4 จังหวัดขอนแก่น สำนักงานเกษตรจังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี อำนาจเจริญ และยโสธร บุคลากรและเจ้าหน้าที่ของศูนย์ขยายพันธุ์พืชและกองขยายพันธุ์พืช

กลุ่มที่ 6 ศึกษาฐาน ณ ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 6 จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 25 คน เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2563 ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่จากสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานเกษตรจังหวัดพิษณุโลก พิจิตร เพชรบูรณ์ อุตรดิตถ์ ตาก สุโขทัย กำแพงเพชร และนครสวรรค์ บุคลากรและเจ้าหน้าที่ของศูนย์ขยายพันธุ์พืชและกองขยายพันธุ์พืช

กลุ่มที่ 7 ศึกษาดูงาน ณ ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 7 จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 22 คน เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2563 ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่จากสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 4 จังหวัดขอนแก่น สำนักงานเกษตรจังหวัดขอนแก่น มหาสารคาม ภาพสินธุ์ ร้อยเอ็ด และมุกดาหาร บุคลากรและเจ้าหน้าที่ของศูนย์ขยายพันธุ์พืชและกองขยายพันธุ์พืช

กลุ่มที่ 8 ศึกษาฐาน ณ ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 8 จังหวัดลำพูน จำนวน 21 คน เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2563 ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่จากสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานเกษตรจังหวัดลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน พะเยา เชียงราย เชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน บุคลากรและเจ้าหน้าที่ของศูนย์ขยายพันธุ์พืชและกองขยายพันธุ์พืช

กลุ่มที่ 9 ศึกษาฐาน ณ ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 9 จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 31 คน เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2563 ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่จากสำนักงานส่งเสริมและพัฒนากาเกษตรที่ 1 จังหวัดชัยนาท สำนักงานส่งเสริมและพัฒนากาเกษตรที่ 2 จังหวัดราชบุรี สำนักงานเกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี นครปฐม กาญจนบุรี ราชบุรี ชัยนาท พระนครศรีอยุธยา ประจวบคีรีขันธ์ อ่างทอง สิงห์บุรี สมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี และอุทัยธานี บุคลากรและเจ้าหน้าที่ของศูนย์ขยายพันธุ์พืชและกองขยายพันธุ์พืช

กลุ่มที่ 10 ศึกษาฐาน ณ ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 10 จังหวัดอุดรธานี จำนวน 15 คน เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2563 ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่จาก สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 4 จังหวัดขอนแก่น สำนักงานเกษตรจังหวัดอุดรธานี สกลนคร นครพนม เลย หนองคาย บึงกาฬ และหนองบัวลำภู บุคลากร และเจ้าหน้าที่ของศูนย์ขยายพันธุ์พืชและกองขยายพันธุ์พืช

ปัญหาและอุปสรรค

- การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล (VDO Conference) มีปัญหาการเชื่อมต่อระบบในการประชุมทางไกล บางหน่วยงานรับชมด้วย WebEx ซึ่งเป็นการสื่อสารทางเดียว ไม่สามารถโต้ตอบได้
- การศึกษาดูงานเพื่อสร้างและพัฒนาเครือข่ายด้านการผลิตและขยายพันธุ์พืช ระยะเวลา 1 วัน เจ้าหน้าที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมต้องใช้ระยะเวลาในการเดินทางและบางจังหวัดห่างไกลจากศูนย์ขยายพันธุ์พืช ทำให้เกิดความไม่สะดวกในการเดินทาง

ข้อเสนอแนะ

- การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล (VDO Conference) ควรมีการตรวจสอบยืนยันว่าหน่วยงานไหนรับชมในรูปแบบใด และควรมีการทดสอบระบบและเตรียมความล่วงหน้ามากกว่า 30 นาที
- การศึกษาดูงานเพื่อสร้างและพัฒนาเครือข่ายด้านการผลิตและขยายพันธุ์พืช ควรมีการเพิ่มจำนวนวันในการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อให้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรม

1.2.3 สร้างเครือข่ายและส่งเสริมการใช้พืชพันธุ์ดีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ประกอบด้วยกิจกรรม ดังนี้

1) อบรมเกษตรกรเครือข่ายผู้ผลิตขยายพันธุ์พืชเพื่อพัฒนาศักยภาพและมาตรฐานการผลิต โดยศูนย์ขยายพันธุ์พืช จำนวน 10 ศูนย์ ดำเนินการฝึกอบรมและสร้างเครือข่ายเกษตรกรในการผลิตและขยายพันธุ์พืชพันธุ์ดี เป้าหมายการอบรมศูนย์ฯ ละ 25 ราย เพื่อให้เกษตรกรเครือข่ายผู้ผลิตขยายพันธุ์พืชของศูนย์ขยายพันธุ์พืช มีความรู้ความเข้าใจในการผลิตและขยายพันธุ์พืชพันธุ์ดีได้อย่างมีประสิทธิภาพและสร้างเครือข่ายการทำงานในพื้นที่ร่วมกับสำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ และ/หรือศูนย์บ่มเพาะเกษตรกรรุ่นใหม่ประจำจังหวัดสามารถสรุปผลการดำเนินงานสร้างเครือข่ายและส่งเสริมการใช้พืชพันธุ์ดีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ได้ดังนี้

ที่	ศูนย์ขยายพันธุ์พืช	วัน/เดือน/ปีที่ดำเนินการ	จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม (คน)
1	ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 1 จังหวัดชลบุรี	18 – 19 กุมภาพันธ์ 2564	25
2	ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 2 จังหวัดตรัง	13 – 14 มกราคม 2564	25
3	ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 3 จังหวัดนครราชสีมา	27 – 28 มกราคม 2564	30
4	ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 4 จังหวัดนครศรีธรรมราช	5 – 6 สิงหาคม 2564	25
5	ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 5 จังหวัดบุรีรัมย์	24 – 25 กุมภาพันธ์ 2564	25
6	ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 6 จังหวัดพิษณุโลก	22 - 23 กุมภาพันธ์ 2564	25
7	ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 7 จังหวัดมหาสารคาม	13 – 14 มกราคม 2564	26
8	ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 8 จังหวัดลำพูน	17 – 18 กุมภาพันธ์ 2564	36
9	ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 9 จังหวัดสุพรรณบุรี	25 – 26 กุมภาพันธ์ 2564	25
10	ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 10 จังหวัดอุดรธานี	3 – 4 มีนาคม 2564	25
รวมทั้งสิ้น			267

ปัญหาและอุปสรรค

เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) ส่งผลให้ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 1 – 10 ไม่สามารถลงพื้นที่เพื่อติดตามผลการดำเนินงานของและให้คำแนะนำในการปฏิบัติของเกษตรกรเครือข่ายผู้ผลิตขยายพันธุ์พืชได้อย่างทั่วถึง

ข้อเสนอแนะ

ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 1 – 10 แก้ไขปัญหาการติดตามผลการดำเนินงานของและให้คำแนะนำในการปฏิบัติของเกษตรกรเครือข่ายผู้ผลิตขยายพันธุ์พืช โดยเปลี่ยนรูปแบบจากการลงพื้นที่จริงเป็นการติดตามเพื่อให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการทางไลน์และกลุ่มไลน์

ภาพประกอบอบรมเกษตรกรเครือข่ายผู้ผลิตขยายพันธุ์พืชเพื่อพัฒนาศักยภาพและมาตรฐานการผลิต
โครงการผลิตและขยายพืชพันธุ์ดี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

.....

ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 1 จังหวัดชลบุรี
จัดการอบรมระหว่างวันที่ 18 – 19 กุมภาพันธ์ 2564

ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 2 จังหวัดตรัง
จัดการอบรมระหว่างวันที่ 13 – 14 มกราคม 2564

ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 3 จังหวัดนครราชสีมา
จัดการอบรมระหว่างวันที่ 27 – 28 มกราคม 2564

ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 4 จังหวัดนครศรีธรรมราช
จัดการอบรมระหว่างวันที่ 5 – 6 สิงหาคม 2564

ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 5 จังหวัดบุรีรัมย์
จัดการอบรมระหว่างวันที่ 24 – 25 กุมภาพันธ์ 2564

ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 6 จังหวัดพิษณุโลก
จัดการอบรมระหว่างวันที่ 22 - 23 กุมภาพันธ์ 2564

ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 7 จังหวัดมหาสารคาม
จัดการอบรมระหว่างวันที่ 13 – 14 มกราคม 2564

ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 8 จังหวัดลำพูน
จัดการอบรมระหว่างวันที่ 17 – 18 กุมภาพันธ์ 2564

ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 9 จังหวัดสุพรรณบุรี
จัดการอบรมระหว่างวันที่ 25 – 26 กุมภาพันธ์ 2564

ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 10 จังหวัดอุดรธานี
จัดการอบรมระหว่างวันที่ 3 – 4 มีนาคม 2564

2) จัดกิจกรรมจุดบริการพืชพันธุ์ D oae ประกอบด้วย จุดเรียนรู้ จุดจำหน่ายพันธุ์พืชและจุดท่องเที่ยว/ เชื้อคอิน ดำเนินการโดยศูนย์ขยายพันธุ์พืช จำนวน 10 ศูนย์ เป้าหมายศูนย์ละ 200 ราย เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานของศูนย์ขยายพันธุ์พืชและส่งเสริมการใช้พืชพันธุ์ดีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้แก่เกษตรกร และผู้ที่สนใจ โดยมุ่งเน้นสร้างการรับรู้ “พืชพันธุ์ดี ต้องที่ศูนย์ขยายพันธุ์พืช กรมส่งเสริมการเกษตร” ตลอดจน เป็นศูนย์กลางรวบรวมการให้บริการงานตามภารกิจของศูนย์ สามารถสรุปผลการดำเนินงานจัดกิจกรรมจุดบริการ พืชพันธุ์ D oae ดังนี้

ที่	หน่วยงาน	จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม (คน)
1	ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 1 จังหวัดชลบุรี	224
2	ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 2 จังหวัดตรัง	606
3	ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 3 จังหวัดนครราชสีมา	286
4	ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 4 จังหวัดนครศรีธรรมราช	352
5	ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 5 จังหวัดบุรีรัมย์	500
6	ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 6 จังหวัดพิษณุโลก	200
7	ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 7 จังหวัดมหาสารคาม	260
8	ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 8 จังหวัดลำพูน	258
9	ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 9 จังหวัดสุพรรณบุรี	210
10	ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 10 จังหวัดอุดรธานี	303
รวมทั้งสิ้น		3,199

ภาพประกอบการจัดกิจกรรมจุดบริการพืชพันธุ์ D oae
โครงการผลิตและขยายพืชพันธุ์ดี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

.....

ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 1 จังหวัดชลบุรี

ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 2 จังหวัดตรัง

ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 3 จังหวัดนครราชสีมา

ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 4 จังหวัดนครศรีธรรมราช

ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 5 จังหวัดบุรีรัมย์

ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 6 จังหวัดพิษณุโลก

ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 7 จังหวัดมหาสารคาม

ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 8 จังหวัดลำพูน

ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 9 จังหวัดสุพรรณบุรี

ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 10 จังหวัดอุดรธานี

1.3 ดูแลแปลงแม่พันธุ์ ผลิตและขยายพืชพันธุ์ดีเพื่อสนับสนุนงานส่งเสริมการเกษตร ประกอบด้วยกิจกรรม ดังนี้

1) ดูแลแปลงแม่พันธุ์ จัดหาแม่พันธุ์พืชพันธุ์ดีและผลิตแม่พันธุ์ปลอดโรคในห้องปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ โดยศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 1 - 10 ดำเนินการดูแลและบำรุงรักษาแปลงแม่พันธุ์พืชพันธุ์ดีภายในศูนย์ ๆ ละ 1 แปลง รวมทั้งสิ้น จำนวน 10 แปลง เพื่อเป็นแหล่งแม่พันธุ์พืชพันธุ์ดีสำหรับนำมาผลิตและขยายพันธุ์พืชตามบทบาทภารกิจ อย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง พร้อมจัดหาแม่พันธุ์พืชพันธุ์ดีให้ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่เกษตรกรให้การยอมรับ และมีความต้องการในการผลิตและขยายพันธุ์ จำนวน 2,000 ต้น และผลิตแม่พันธุ์ปลอดโรคในห้องปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ จำนวน 400,000 ต้น สำหรับผลิตพืชพันธุ์ดีเพื่อการสนับสนุนงานส่งเสริมการเกษตร เช่น กล้วยหอมทอง กล้วยเศรษฐกิจ สับปะรดรับประทานผลสด พันธุ์ MD 2 สับปะรดโรงงาน พันธุ์เพชรบุรี 2 หน่อไม้ฝรั่ง เป็นต้น

ที่	หน่วยงาน	ผลการผลิตแม่พันธุ์ปลอดโรค ในห้องปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ (ต้น)
1	ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 1 จังหวัดชลบุรี	110,000
2	ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 2 จังหวัดตรัง	70,000
3	ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 3 จังหวัดนครราชสีมา	20,580
4	ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 4 จังหวัดนครศรีธรรมราช	25,000
5	ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 5 จังหวัดบุรีรัมย์	15,000
6	ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 6 จังหวัดพิษณุโลก	25,705
7	ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 7 จังหวัดมหาสารคาม	20,000
8	ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 8 จังหวัดลำพูน	35,000
9	ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 9 จังหวัดสุพรรณบุรี	16,135
10	ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 10 จังหวัดอุดรธานี	43,500
รวมทั้งสิ้น		380,920

การผลิตแม่พันธุ์ปลอดโรคในห้องปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ
โดยศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 1 – 10

การอนุบาลต้นพันธุ์เพื่อปรับสภาพให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่จะนำไปปลูกในสภาพธรรมชาติ

2) ผลิตและขยายพืชพันธุ์ดีเพื่อสนับสนุนงานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ โดยศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 1 - 10 ดำเนินการผลิตและขยายพืชพันธุ์ดีเพื่อสนับสนุนงานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ สำหรับผลิตพืชพันธุ์ดีเพื่อการสนับสนุนงานส่งเสริมการเกษตร ใน 5 มิติ ดังนี้

- สนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เช่น โครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ฯ โครงการฟาร์มตัวอย่าง โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ฯลฯ ได้แก่ ไม้ผลยืนต้นหรือพืชผักอายุยาว (ข้ามปี) พืชผักสวนครัว เช่น กัลยัม มะละกอ พริก มะเขือ เป็นต้น มีเป้าหมายการผลิต 150,000 ต้น สามารถผลิตได้จำนวน 232,982 ต้น

การสนับสนุนต้นกล้าพันธุ์พืชแก่โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันและโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่
โดยศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 1 - 10

- ส่งเสริมการใช้พืชพันธุ์ดีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเพื่อสร้างรายได้ภาคเกษตร (พืชสร้างรายได้) ได้แก่ ไม้ผลและพืชอุตสาหกรรม เช่น สตรอว์เบอร์รี หน่อไม้ฝรั่ง อ้อย เป็นต้น เป้าหมายการผลิต 567,400 ต้น สามารถผลิตได้ จำนวน 833,912 ต้น

- รองรับสถานการณ์ การเกิดการระบาดของโรค/ศัตรูพืชในพืชเศรษฐกิจหรือแก้ปัญหาโรคพืชที่แฝงไปกับต้นพันธุ์ เช่น โรคใบด่างมันสำปะหลัง เป็นต้น เป้าหมายการผลิต 1,440,000 ท่อน สามารถผลิตได้ 999,600 ท่อน เนื่องจากพบอาการโรคใบด่างมันสำปะหลังในแปลงพันธุ์ของศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 1 จังหวัดชลบุรี และศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 3 จังหวัดนครราชสีมา จึงต้องขออนุมัติทำลายเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลัง ส่วนศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 9 จังหวัดสุพรรณบุรี ประสบปัญหาภัยแล้งจึงจำเป็นต้องรื้อแปลงเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

- เตรียมความพร้อมปัจจัยการผลิตด้านพันธุ์พืช (พันธุ์ดี) เพื่อรองรับนโยบายของภาครัฐและสถานการณ์ภัยธรรมชาติ ได้แก่ ผลิตพันธุ์พืชเพื่อสำรองในกรณีช่วยเหลือ พื้นฟู ดูแลเกษตรกรผู้ประสบภัยและเมล็ดพันธุ์พืชผักพื้นบ้าน เป้าหมายการผลิต 6,410,000 ต้น สามารถผลิตได้ 5,501,057 ต้น

วันที่ 29 กันยายน 2564 พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี พร้อมด้วยนายประภัตร โพธสุธน รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ลงพื้นที่ติดตามสถานการณ์อุทกภัย เพื่อตรวจเยี่ยมให้กำลังใจและมอบถุงยังชีพให้กับประชาชนที่ได้รับผลกระทบที่วัดชัยชนะวิหาร ตำบลละหาน อำเภोजิตร์ส จังหวัดชัยภูมิ ทั้งนี้ กรมส่งเสริมการเกษตร ได้จัดเตรียมเมล็ดพันธุ์ผักพื้นบ้าน และสารชีวภัณฑ์นำไปแจกจ่ายให้เกษตรกรเพื่อบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนในเบื้องต้นด้วย

กองขยายพันธุ์พืชติดตามการดำเนินงานการผลิตพันธุ์พืชผักพื้นบ้าน
ของศูนย์ขยายพันธุ์พืช

การผลิตพืชพันธุ์ดีเพื่อสำรองใช้ในกรณีช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัย

- สนับสนุนการอนุรักษ์พันธุ์พืชท้องถิ่น พืชหายากหรือใกล้สูญพันธุ์ เช่น กล้วยไม้ป่า กล้วยไม้รองเท้านารี พืชสมุนไพร เป็นต้น เพื่ออนุรักษ์พันธุ์พืชท้องถิ่น พืชหายากหรือใกล้สูญพันธุ์ในแต่ละพื้นที่ รวมทั้งรวบรวมต้นพันธุ์ไว้เพื่อเป็นแม่พันธุ์ต่อไป

ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 7 จังหวัดมหาสารคาม สนับสนุนสมุนไพร ได้แก่ กระชายขาว ขมิ้นชัน และขมิ้นขาว ให้แก่กลุ่มผู้ปลูกสมุนไพรบ้านหนองศิริราษฎร์ ตำบลเชียงยืน อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม เพื่อนำไปผลิตขยายพันธุ์สร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรและเป็นการสร้างเครือข่ายผู้ผลิตพืชพันธุ์ดี (ด้านสมุนไพร)

ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 2 จังหวัดตรัง เยี่ยมเยือนเครือข่ายเกษตรกรผู้ปลูกพริกไทยพันธุ์ปะเหลียนในพื้นที่อำเภอบะเหลียน จังหวัดตรัง และร่วมแลกเปลี่ยนวิธีการดูแลและขยายพันธุ์พืชเพื่อให้ได้พืชพันธุ์ดี

ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 2 จังหวัดตรัง จัดทำโครงการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ในส่วนเก็บรวบรวมพันธุ์กล้วยไม้ป่าและกล้วยไม้รองเท้านารีภาคใต้ เช่น ปอเทือง วานเพชรหึง แปลงดอกปทุมมา เป็นต้น

1.4 ประเมินผลการปฏิบัติงานของศูนย์ขยายพันธุ์พืช เพื่อติดตามความก้าวหน้าการปฏิบัติงาน ประเมินผล การปฏิบัติงานของศูนย์ขยายพันธุ์พืช และขับเคลื่อนการปฏิบัติงานในพื้นที่ของศูนย์ขยายพันธุ์พืช ทั้ง 10 ศูนย์ฯ จำนวน 4 ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1 วันที่ 20 ตุลาคม 2563

โดยระบบทางไกลผ่านจอภาพ ด้วย Zoom Application ณ ห้องประชุมกองขยายพันธุ์พืช

- ประเด็นสำคัญ
- การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2564
  - การเตรียมความพร้อมในการขับเคลื่อนงาน ปี 2564

ครั้งที่ 2 วันที่ 29 มกราคม 2564

โดยระบบทางไกลผ่านจอภาพ ด้วย Zoom Application ณ ห้องประชุมกองขยายพันธุ์พืช

- ประเด็นสำคัญ
- ติดตามการปฏิบัติงานของศูนย์ขยายพันธุ์พืช
  - เร่งรัดการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้
  - การจัดทำบันทึกข้อตกลงการประเมินผลการปฏิบัติงาน รอบที่ 1 ปี 2564

ครั้งที่ 3 วันที่ 11 มีนาคม 2564

โดยระบบทางไกลผ่านจอภาพ ด้วย Zoom Application ณ ห้องประชุมศูนย์ปฏิบัติการ กรมส่งเสริมการเกษตร
ประเด็นสำคัญ - ติดตามการปฏิบัติงานของศูนย์ขยายพันธุ์พืช
- เร่งรัดการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้

ครั้งที่ 4 วันที่ 14 พฤษภาคม 2564

โดยระบบทางไกลผ่านจอภาพ ด้วย Zoom Application ณ ห้องประชุมกองขยายพันธุ์พืช
ประเด็นสำคัญ - กำกับ ติดตาม การดำเนินงาน พร้อมวางแผนการดำเนินงานในปี 2565
- การจัดทำบันทึกข้อตกลงการประเมินผลการปฏิบัติงาน รอบที่ 2 ปี 2564

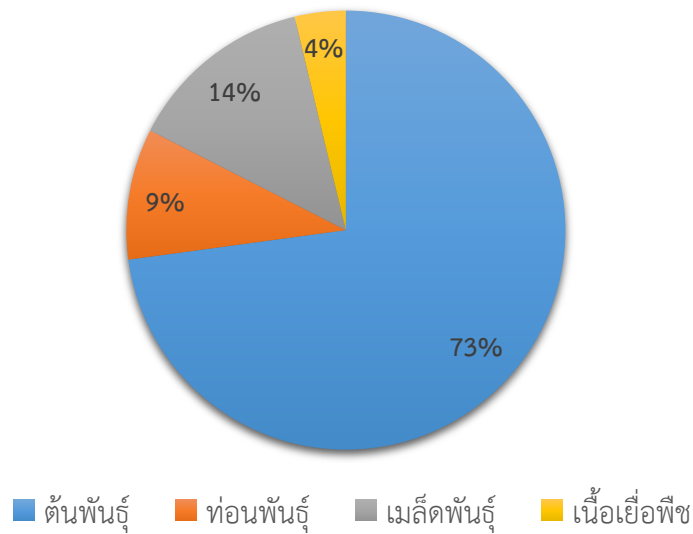

1.5 รายงานผลการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ประจำปี 2564 ในปีงบประมาณ 2564 กองขยายพันธุ์พืชได้รับการจัดสรรงบประมาณจากกรมส่งเสริมการเกษตร รวมทั้งสิ้น 25,780,900 ล้านบาท แบ่งออกเป็น

งบดำเนินงาน จำนวน 6.1175 ล้านบาท ใช้ในการผลิตและขยายพืชพันธุ์ดี เป้าหมาย 8,976,900 ต้น/ชุด สามารถดำเนินการได้ 10,365,082 ต้น/ท่อน/ชุด โดยจำแนกออกเป็น 4 สายการผลิต ได้ ดังนี้

- ต้นพันธุ์ 7,551,413 ต้น
- ท่อนพันธุ์ 999,600 ท่อน
- เมล็ดพันธุ์ 1,424,657 ชุด
- เนื้อเยื่อพืช 389,412 ต้น

ทั้งนี้ สามารถจำแนกออกเป็นร้อยละในการผลิตและขยายพืชพันธุ์ดีตามโครงการได้ดังนี้

งบลงทุน จำนวน 19.6634 ล้านบาท ได้แก่

- ปรับปรุงศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 6 จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 4 รายการ เป็นเงิน 11,429,900 ล้านบาท
- ปรับปรุงศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 9 จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 3 รายการ เป็นเงิน 1,810,000 ล้านบาท
- ปรับปรุงศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 3 จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 2 รายการ เป็นเงิน 945,000 ล้านบาท
- ครุภัณฑ์ (งบเหลือจ่าย) จำนวน 106 รายการ เป็นเงิน 5,425,900 ล้านบาท

2. โครงการที่ได้รับการอนุมัติเพิ่มเติม

2.1 โครงการผลิตขยายต้นพันธุ์ฟ้าทะลายโจร

กรมส่งเสริมการเกษตรได้อนุมัติโครงการผลิตขยายต้นพันธุ์ฟ้าทะลายโจร 1 และ 2 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตต้นพันธุ์ฟ้าทะลายโจรสนับสนุนให้แก่เกษตรกรและประชาชนทั่วไป ส่งเสริมการใช้พืชสมุนไพรฟ้าทะลายโจรเป็นยาสมุนไพรประจำบ้านในการป้องกันและรักษาอาการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด – 19) ดำเนินการผลิตโดยศูนย์ขยายพันธุ์พืช ทั้ง 10 ศูนย์ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร จำนวน 15 แห่ง และศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร (เกษตรที่สูง) จำนวน 4 แห่ง สนับสนุนให้เกษตรกรและประชาชนทั่วไปผ่านสำนักงานเกษตรจังหวัดทั้ง 77 จังหวัด ทั่วประเทศ และศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร จำนวน 882 ศูนย์ รวมทั้งสนับสนุนให้แก่เกษตรกรและประชาชนทั่วไปที่มาใช้บริการ ณ ที่ตั้งของศูนย์ปฏิบัติการ 29 แห่ง รวมทั้งสิ้น 2,000,000 ต้น เพื่อส่งเสริมการใช้ “ฟ้าทะลายโจร” เป็นยาสมุนไพรประจำบ้านในการป้องกันและรักษาอาการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) ในเบื้องต้น โดยมี ดร.เฉลิมชัย ศรีอ่อน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นผู้ส่งมอบต้นพันธุ์ฟ้าทะลายโจรแก่เกษตรกร และนายเข้มแข็ง ยุติธรรมดำรง อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร เป็นผู้แทนรับมอบเพื่อนำไปส่งมอบให้ถึงมือเกษตรกรต่อไป เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2564 ดำเนินการผลิตต้นพันธุ์พืชพันธุ์ดีแล้ว จำนวน 1,859,000 ต้น คิดเป็นร้อยละ 92.95 ของเป้าหมาย ดำเนินการแจกจ่ายแล้ว จำนวน 830,137 ต้น และมีต้นพันธุ์พร้อมแจกจ่าย จำนวน 1,028,863 ต้น

วันที่ 15 - 16 ตุลาคม 2564 ดร.เฉลิมชัย ศรีอ่อน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ส่งมอบต้นพันธุ์ฟ้าทะลายโจรให้แก่เกษตรกรในจังหวัดตรังและจังหวัดสงขลา

ต้นพันธุ์ฟ้าทะลายโจร สายพันธุ์ดีจากกรมวิชาการเกษตร สายพันธุ์พิจิตร 4-4 และพิจิตรโลก 5-4

การผลิตต้นพันธุ์ฟ้าทะลายโจรของศูนย์ปฏิบัติการ

2.2 โครงการผลิตพืชพันธุ์ดีเพื่อสำรองใช้ในกรณีช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัย และใช้ในการกักของกรมส่งเสริมการเกษตร

กรมส่งเสริมการเกษตรได้อนุมัติโครงการผลิตพืชพันธุ์ดีเพื่อสำรองใช้ในกรณีช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัย และใช้ในการกักของกรมส่งเสริมการเกษตร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตพืชพันธุ์ดีสำหรับสำรองใช้ในกรณีเกิดภัยพิบัติและตามภารกิจของกรมส่งเสริมการเกษตร ช่วยเหลือเกษตรกรและประชาชนทั่วไป ผู้ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ และเพื่อลดต้นทุนการผลิตให้แก่เกษตรกร แรงงานคืนถิ่นและประชาชนทั่วไปที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) ดำเนินการผลิตและสนับสนุนต้นพันธุ์พืชพันธุ์ดีและเมล็ดพันธุ์พืชผักพื้นบ้านให้กับสำนักงานเกษตรจังหวัด โดยศูนย์ปฏิบัติการและสำนักงานเกษตรจังหวัดร่วมกันจัดทำแผนการผลิตและแผนสนับสนุนพันธุ์พืช โดยศูนย์ขยายพันธุ์พืช ทั้ง 10 ศูนย์ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร จำนวน 18 แห่ง และศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร (เกษตรที่สูง) จำนวน 8 แห่ง โดยมีแผนการผลิตพืชดังนี้

- 1) ผลิตต้นพันธุ์พืชผัก/พืชอาหาร หน่วยงานละไม่น้อยกว่า 3 ชนิด จำนวนรวม 4,410,000 ต้น
  - 2) ผลิตและขยายพันธุ์ไม้ผล/ไม้ยืนต้นหรือพืชเศรษฐกิจ หน่วยงานละไม่น้อยกว่า 2 ชนิด จำนวนรวม 176,400 ต้น
  - 3) จัดทำแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์พืชผักพื้นบ้าน จำนวน 4 ชนิด พื้นที่ 20 ไร่ เป้าหมายน้ำหนักเมล็ดพันธุ์รวม 870 กิโลกรัม
  - 4) จัดทำของบรรจุเมล็ดพันธุ์พืช เป้าหมาย 600,000 ซอง
- ดำเนินการผลิตต้นพันธุ์พืชพันธุ์ดีและเมล็ดพันธุ์พืชผักพื้นบ้านและแจกจ่ายครบตามเป้าหมายเรียบร้อยแล้ว

การผลิตพืชตามโครงการผลิตพืชพันธุ์ดีเพื่อสำรองใช้ในกรณีช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัย
และใช้ในการกิจของกรมส่งเสริมการเกษตร โดยศูนย์ขยายพันธุ์พืช

2.3 โครงการส่งเสริมการปลูกพริก โดยใช้ตลาดนำการผลิตจังหวัดขอนแก่น ปี 2564 และโครงการส่งเสริมการปลูกพืชทางเลือก (พริก) จังหวัดสุพรรณบุรี ปี 2564

กรมส่งเสริมการเกษตรได้อนุมัติโครงการส่งเสริมการปลูกพริก โดยใช้ตลาดนำการผลิตจังหวัดขอนแก่น ปี 2564 และโครงการส่งเสริมการปลูกพืชทางเลือก (พริก) จังหวัดสุพรรณบุรี ปี 2564 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ครัวเรือนในช่วงที่ปริมาณน้ำเพื่อการเกษตรมีอยู่อย่างจำกัด ส่งเสริมการรวมกลุ่มและเชื่อมโยงตลาดตามนโยบาย “ตลาดนำการผลิต” เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกร รวมทั้งเป็นการสร้างความมั่นคงทางอาชีพและรายได้ให้เกษตรกร รวมผลิตต้นพันธุ์พริกพันธุ์ดี ทั้งสิ้น 1,250,000 ต้น ดำเนินการผลิตโดยศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 7 จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 250,000 ต้น และศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 9 จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 1,000,000 ต้น สนับสนุนให้แก่เกษตรกรให้จังหวัดขอนแก่นและจังหวัดสุพรรณบุรี รวมทั้งสิ้น 525 ราย พื้นที่ 500 ไร่ ดำเนินการผลิตต้นพันธุ์พืชพันธุ์ดีและเมล็ดพันธุ์พืชผักพื้นบ้านและแจกจ่ายครบตามเป้าหมายเรียบร้อยแล้ว

วันที่ 30 พฤษภาคม 2564 นายประภัตร โพธสุธน รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธานในการมอบต้นพันธุ์พริกให้กับเกษตรกรเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการปลูกพืชทางเลือก (พริก) จังหวัดสุพรรณบุรี ปี 2564 ณ จังหวัดสุพรรณบุรี

การผลิตและแจกจ่ายต้นพันธุ์พริกตามโครงการส่งเสริมการปลูกพริก โดยใช้ตลาดนำการผลิตจังหวัดขอนแก่น ปี 2564
โดยศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 7 จังหวัดมหาสารคาม

การผลิตและแจกจ่ายต้นพันธุ์พริกตามโครงการส่งเสริมการปลูกพืชทางเลือก (พริก) จังหวัดสุพรรณบุรี ปี 2564
โดยศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 9 จังหวัดสุพรรณบุรี

2.4 กิจกรรมตู้ปันสุข

กองขยายพันธุ์พืชสนับสนุนพืชพันธุ์ดีและผลผลิตจากแปลงแม่พันธุ์พืชพันธุ์ดีของศูนย์ขยายพันธุ์พืช เพื่อช่วยเหลือปันใจให้แก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ผ่านตู้ปันสุข กรมส่งเสริมการเกษตร นอกจากนี้ กองขยายพันธุ์พืชได้มอบหมายให้ศูนย์ขยายพันธุ์พืช ที่ 1 – 10 ดำเนินกิจกรรมปลูกพืชเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร โดยได้นำผลผลิตที่ศูนย์ขยายพันธุ์พืชผลิตได้แจกจ่ายให้แก่ผู้ได้รับผลกระทบ เช่น ประชาชนบริเวณศูนย์ขยายพันธุ์พืช หน่วยงานราชการ และโรงพยาบาลสนาม เป็นต้น เพื่อบรรเทาผลกระทบให้แก่เกษตรกรในพื้นที่และจังหวัดใกล้เคียง

กิจกรรมตู้ปันสุข ณ กรมส่งเสริมการเกษตร

กิจกรรมตู้ปันสุข ณ ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 1 - 10

ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 1 - 10 สนับสนุนพืชพันธุ์ดีและผลผลิตทางการเกษตรแก่ประชาชนและหน่วยงานราชการ เพื่อบรรเทาผลกระทบให้แก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ที่ปรึกษา

นายวิชัย ตู่แก้ว

ผู้อำนวยการกองขยายพันธุ์พืช

คณะผู้จัดทำ

นายนิพิจ พิณิจผล

ผู้อำนวยการกลุ่มยุทธศาสตร์และวางแผนการผลิต

กานต์รวี ศรีพวงผกาพันธุ์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

นางกรรณิกา ตัวรอด นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

นางสาวยุพรัตน์ รักแก้ว นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

ภาพ/ข้อมูล

ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 1 จังหวัดชลบุรี

ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 2 จังหวัดตรัง

ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 3 จังหวัดนครราชสีมา

ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 4 จังหวัดนครศรีธรรมราช

ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 6 จังหวัดพิษณุโลก

ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 7 จังหวัดมหาสารคาม

ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 8 จังหวัดลำพูน

ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 9 จังหวัดสุพรรณบุรี

ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 10 จังหวัดอุดรธานี

กองขยายพันธุ์พืช กรมส่งเสริมการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์